

SETTINGBESCHRIJVINGEN: EEN NOODZAKELIJK KWAAD?

Settings beschrijven: voor mij een noodzakelijk kwaad. Als ik geen inspiratie heb, klik ik op afbeeldingen op internet of bekijk ik foto's van plekken die ik ooit heb opgeslagen. Een setting voor de lezer beschrijven is zuchten, uitstellen en dan vlug-vlug het noodzakelijke stukje schrijven.

Door Kaat Vrancken

“Elke straat ziet er hetzelfde uit. Dat is saai,” merkte mijn redactrice onlangs op. Saai? Ik probeer haar nog te overtuigen. “Maar in mijn hoofd zien die straten er ook hetzelfde uit. Ze liggen in dezelfde woonwijk.” Het helpt niet. “Dan leg je de straten maar in verschillende wijken,” zegt ze.

Ik herlees mijn settingbeschrijvingen. Ze heeft gelijk. Het is saai. Hoog tijd voor bijscholing.

Opdracht 1

Lezen is leren schrijven. Kruis verschillende settingbeschrijvingen aan in de roman die je nu leest. Vind je de stukjes mooi? Saai? En waarom? Voegen ze iets toe aan je leeservaring? Of heb je de neiging om ze over te slaan?

Wat is setting?

Setting maakt de lezer wegwijs in het universum van je verhaal. Setting geeft dus aan **waar** je verhaal zich afspeelt, **wanneer** en binnen welke **tijdspanne**. Maar dat is niet alles, want setting kan veel meer betekenen.

Setting is véél meer dan een landschapsbeschrijving met mooi gekozen bijvoeglijke naamwoorden.

Geef de setting in je verhaal net zoveel aandacht als je personages.

Wat kan setting doen?

Naast het duidelijk maken van de plaats, het tijdstip en de tijdspanne kan je setting gebruiken om o.a.:

- de emoties van je personages te verdiepen;
- naar de *backstory* van een personage te verwijzen;
- de sfeer van je verhaal te versterken;

- het ritme van je verhaal te vertragen of te versnellen;
- de spanning te verhogen of net rust te bieden.

Gebruik de zintuigen van je personages

Je zou de setting op zo'n manier moeten beschrijven dat de lezer de plek niet alleen voor zich ziet, maar de details ook **ervaart**.

Betrek in het creëren van je *story world* meer dan één zintuiglijke ervaring.

Overweeg goed welke zintuigen je zult gebruiken. Als de leeftijd of de emotionele toestand van je personage verandert, moeten ook de zintuiglijke details veranderen.

Zoom in op details

Een goede setting creëren betekent dat je details gebruikt om de setting

beter te laten werken. Maar bestook de lezer niet met details die er niet toe doen. Dat heeft geen enkele zin en vertraagt het ritme van je verhaal.

Slecht voorbeeld

An opent de deur en staat in de woonkamer. Ze loopt langs de vitrinekast naar de koffietafel en gaat zitten.

Wat vertelt dit voorbeeld aan de lezer? Alleen maar dit: een personage loopt van de ene plaats naar de andere en gaat zitten.

Herschreven voorbeeld

An opent de eiken deur en staat in de woonkamer van haar ouderlijk huis. De geur van gedroogde bloemen omringt haar: een potpourri van seringen, jasmijnkaarsen en oude lavendelzakjes. Kon haar overleden grootmoeder die maffe geur niet ruiken? Trok ze ooit de overgordijnen opzij zodat

het zonlicht naar binnen kon? An loopt naar de terrasdeur en schuift die open. Lucht! Met een zucht laat ze zich op een geroeste terrasstoel zakken. Waar blijft de makelaar? Als ze

naar haar horloge kijkt, schuurt ze haar linkerarm open aan de leuning. Shit. Was dat de bel?

Laat je personages **iets doen** in de setting. Laat ze bewegen, iets oppakken, struikelen over een tapijt, een kop koffie nemen, een bepaalde geur ruiken, iets horen.

Belangrijk! De setting kan alleen maar door één personage op dat moment gezien worden. Je hoofdpersonage moet de setting totaal anders ervaren dan een ander personage.

Opdracht 2

Beschrijf dezelfde plek via verschillende personages. Kies een kamer in je huis. Beschrijf deze kamer in **2 à 4 zinnen** vanuit deze perspectieven:

1. jouw eigen perspectief;
2. het perspectief van een kennis van wie je weet dat hij of zij jouw levensstijl of opvattingen afkeurt;
3. het perspectief van een vreemde (bv. rechercheur) die, naast de beschrijving van de kamer, ook een beeld wil geven van de bewoner (jij).

Waarop focus je? Welke stijl gebruik je om te tonen dat je vanuit een ander vertelstandpunt schrijft? Wat laat jouw woordkeuze zien over het personage dat de beschrijving geeft?

Je zult ondervinden hoe krachtig een settingbeschrijving kan zijn vanuit verschillende perspectieven.

Welke genres verdragen meer settingdetails?

Thrillers en detectives zijn genres die meer settingdetails verdragen en zelfs nodig hebben. De lezer moet zich precies kunnen voorstellen hoe de plaats van de misdaad eruit ziet. Idem voor historische romans en fantasy-verhalen: de lezer is nooit in die *story world* geweest. Maar ook in deze genres moet je de settingdetails weloverwogen kiezen.

Setting en emotie

Setting gebruiken om emotie en sfeer te tonen levert de beste resultaten op. De lezer wil iets voelen bij je verhaal. Het **weer** gebruiken in een setting en een specifieke woordkeuze

om dat weer te beschrijven, is een van de makkelijkste manieren om de lezer te oriënteren in de sfeer/stemming van een scène. Let op voor clichés. Bijvoorbeeld regen als je personage zich slecht voelt, zon als hij blij is. Draai de zaken eens om: iemand die zwaar in de put zit op een zonnig terras in de bergen grijpt de lezer meer aan dan een verdrietig personage in de regen.

Opdracht 3

Link setting en emotie

Dit is de basiszin:
Suzanne rijdt door het centrum van de stad.

Deze beschrijving is saai en veel te algemeen! Voeg zinnen toe waarin je de setting beschrijft. Toon bovendien hoe je personage zich voelt:

- een vrolijk opgewonden Suzanne;
- een bange Suzanne;
- een tevreden Suzanne;
- een gefrustreerde Suzanne.

Probeer *to the point* te schrijven: niet meer dan 4 à 5 zinnen per emotie. Zoom in op wat Suzanne ziet vanuit haar auto en wat ze daarbij voelt.

Je kunt deze oefening ook toepassen op teksten die je al geschreven hebt. Herlees ze en zoek een setting waar emotie ontbreekt. Kan je inzoomen en er emotie aan toevoegen?

Gebruik actieve werkwoorden en woorden met een emotionele lading.

Vertragen of versnellen

Een pure settingbeschrijving vertraagt je verhaal. Daar kan je bewust voor kiezen. Na een spannende actiescène wil je misschien wat rust inbouwen voor de lezer zodat hij op adem kan komen. Doe dit enkel en alleen als de setting iets belangrijks weergeeft over een personage of over het verhaal (bv. thrillers, detectives).

Opdracht 4

Stel je eigen bibliotheek samen met romans waarin de auteurs de *story world* met een aantal details weergeven zodat de lezer werkelijk in het verhaal zit. Ga na hoe deze auteurs setting gebruiken om zintuiglijke ervaringen over te brengen.

Een pure
settingbeschrijving
vertraagt je verhaal.